

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія аеронавігації

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни

«Нормативно-правова і спеціальна підготовка пілотів до польотів на МПЛ:

повітряне законодавство»

обов'язкових компонент

освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Аеронавіга

За темою № 2 – Документи ІКАО

Кременчук 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Методичною радою Кременчуцького
льотного коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 28.08.2023 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з технічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні циклової комісії аеронавігації протокол 28.08.2023
№ 1.

Розробник:

Викладач циклової комісії аеронавігації, спеціаліст вищої категорії Журід В.І.

Рецензенти:

1. Професор циклової комісії аеронавігації, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, викладач-методист Тягній В.Г.
2. Професор циклової комісії авіаційного і радіоелектронного обладнання, к.т.н., спеціаліст вищої категорії Гаврилюк Ю.М.

План лекцій:

1. Чиказька Конвенція.
2. Основні принципи Чиказької Конвенції.
3. Додатки до Чиказької Конвенції . Документи серії PANS

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна література:

1. Загальні правила польотів у повітряному просторі України від.06.02.2017 №66/73
2. Постанова Верховної Ради. Повітряний кодекс України. Керівний. Київ, 2014.
3. Положення про систему управління БП на авіаційному транспорті. Наказ№ 895. Київ, Державіаслужба, 2006.
4. А.П.Мовчан. Міжнародне повітряне право.
5. В.Н.Дежкін. Основні проблеми сучасного повітряного права.
6. В.Д.Бордунов. Правове регулювання міжнародних польотів цивільних ПС.
7. Повітряне право України: навчальний посібник/ за заг.ред.д-ра ю.н. В.В. Костицького. – Дрогобич: Коло, 2011.- 552 с.
8. Ю. С. Скороход. Міжнародна організація цивільної авіації // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. — К.:Знання України, 2004 — Т.2 — 812с. ISBN 966-316-045-4

Додаткова література:

9. Керівництво з розслідуванням АП та інцидентів. Дос9756-А №965. Монреаль,2000.
10. Правила розслідування АП з цивільними ПС в Україні. Київ, Державіаслужба, 2005.
11. Керівництво з запобіганням АП. Дос 9433-А№923.Монреаль, ІКАО, 1987.
12. КЛЕ Мі-8МТВ. МГА,1996
13. Я.М. Балаховський. Словар міжнародного повітряного права.
14. Виробництво польотів ПС DOC 8168.Правила. ІКАО, 1993

15. Правила польотів та ОВД DOC 4444.Правила., ІКАО, 1993
16. Опришко В. Ф. Міжнародне економічне право: підручн. / В. Ф. Опришко. — 2-ге вид., перер. і допов. — К. : КНЕУ, 2003. — 311 с.
17. Безлюдько І. О. Договір перевезення вантажу повітряним транспортом за цивільним правом України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 « Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / І. О. Безлюдько. — К., 2005. — 20 с.
18. Черкес М.Ю. Міжнародне право: Підручник, [Текст] Київ, 2000.- 275с.
19. Герасимов Р.О. Природа і статус регламентів Міжнародної організації цивільної авіації ІКАО у міжнародному праві [Текст] // Науковий вісник Чернівецького уні-верситету: Збірник наукових праць. Серія: правознавство. Випуск 348 (2006) – Чернівці: Рута. - 2006. Ї С. 59-64.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

20. Режим доступу: <http://aerolan.com.ua/publ/35-1-0-55>
21. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2
22. Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/>
23. Режим доступу: http://uksatse.ua/doc/ans_list_10_2018_uk.pdf

1. Чиказька Конвенція.

Чиказька Конвенція 1944 року "Про міжнародну ЦА" складається з преамбули і чотирьох частин, що включають 22 глави і 96 статей.

Преамбула беручи до уваги, що розвиток міжнародної ЦА може значною мірою сприяти зміцненню дружби і взаєморозуміння між державами і народами світу, а зловживання нею може створити загрозу загальній безпеці, тому держави і уклали цю Конвенцію.

Частина I.

АЕРОНАВІГАЦІЯ

Встановлюються загальні принципи діяльності ІКАО, сфера застосування Конвенцій, а також правила, що стосуються національності ВС, заходи, що сприяють розвитку міжнародної аеронавігації, вимоги, яким повинні відповідати НД, порядок розробки і прийняття міжнародних льотно-технічних стандартів та рекомендованої практики.

Частина II

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ ГА-ІКАО

Являє собою статуту ІКАО. Розглядаються цілі, задачі і структура організації, склад, права та обов'язки керівних органів, фінанси та інші статутні положення.

Частина III

МІЖНАРОДНИЙ ПОВІТРЯНИЙ ТРАНСПОРТ

Регламентация норм, що стосуються міжнародного транспорту.

Розглядаються питання:

- інформація та звітність про діяльність національних авіакомпаній і змішаних товариств для експлуатації повітряних сполучень на будь-яких маршрутах або в будь-яких районах;
- будівництва та удосконалення наземних аеронавігаційних засобів і служб і надання фінансової та технічної допомоги державі при необхідності для вирішення цього питання.

Частина IV ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

- положення про припинення дії Паризької (13.10.1919 р.) і Гаванської (20.02.1928 р.) Конвенцій;
- реєстрація авіазгод;
- порядок вирішення спорів між членами ІКАО;
- порядок прийняття Програм і поправок до них;
- ратифікація Конвенції, приєднання до неї, поправки і денонсація Конвенції. (Денонсація-повідомлення про розірвання укладеного договору).

2 Основні принципи Чиказької Конвенції.

Міжнародний льотно-технічний стандарт – будь-яку вимогу до фізичних характеристик, конфігурації, матеріальної частини, технічних характеристик, персоналу або правил, однакове застосування якого визнається необхідним для забезпечення безпеки або регулярності міжнародної аеронавігації, яке будуть дотримуватися договірні держави відповідно до Конвенції про недотриманні якого вони в обов'язковому порядку повинні повідомити Раді у відповідності зі статтею 38 Конвенції.

Рекомендована практика - будь-яка вимога до фізичних характеристик, конфігурації, частини, технічних характеристик, персоналу або правил, однакове застосування якого визнається бажаним в інтересах безпеки, регулярності або ефективності міжнародної аеронавігації і яку будуть прагнути дотримуватися Договірні держави відповідно до Конвенції.

3. Додатки до Чиказької Конвенції . Документи серії PANS

Для зручності користування міжнародні льотно-технічні стандарти і рекомендована практика оформляється у вигляді Додатків (ANNEXES) до Конвенції.

ДОДАТОК N1. Видача свідоцтв авіаційному персоналу. Сформовано вимоги до кваліфікації, необхідні для отримання свідоцтва членам екіпажів ПС і наземного персоналу, а також викладено медичні вимоги для одержання цих свідоцтв.

ДОДАТОК N2. Правила польотів.

Висвітлено загальні положення щодо застосування правил польотів, обов'язки і права КВС, описані візуальні і світлові сигнали, порядок передачі сигналів лиха і терміновості.

ДОДАТОК N3. Метеозабезпечення міжнародної аеронавігації.

Визначено вимоги до метеозабезпечення міжнародної аеронавігації та органам, що забезпечує таке обслуговування.

ДОДАТОК N4. Аеронавігаційні карти.

Норми та рекомендації додатки вказують на вимоги, що пред'являються до аеронавігаційними картками, необхідним для виконання міжнародних польотів.

ДОДАТОК N5. Одиниці виміру, що підлягають використанню в повітряних і наземних операціях. Визначено розмірність одиниць, використовуваних для 2-х стороннього зв'язку.

ДОДАТОК N6. Експлуатація ПС.

Частина 1. Міжнародний комерційний повітряний транспорт-літаки.

Частина 2. Міжнародна авіація загального призначення-літаки.

Частина 3. Міжнародні польоти-вертольоти.

ДОДАТОК N7. Національні і реєстраційні знаки ПС. Визначає розміри, місце і порядок нанесення на ВС національних і реєстраційних знаків.

ДОДАТОК N8. Льотна придатність ПС.

Визначається мінімальний рівень льотної придатності, який необхідний для визнання сертифікатів льотної придатності інших держав.

ДОДАТОК N9. Спрощення формальностей.

Визначає вимоги до спрощення паспортного, візового та санітарно-карантинного контролю, митних формальностей при виїзді, транзит та в'їзді пасажирів та порядку оформлення прильоту і вильоту ПС.

ДОДАТОК N10. Авіаційний електрозв'язок.

Том I. Частина I. Устаткування і системи.

Частина 2. Радіочастоти.

Том II. Правила зв'язку, включаючи правила, що мають статус PANS

ДОДАТОК № 11. Обслуговування повітряного руху.

Встановлено загальні вимоги до ОВС, його види та приписи за видами ОВС.

ДОДАТОК N12. Пошук і порятунок. Рекомендуються принципи створення і роботи пошуково-рятувальних служб, організація зв'язку і взаємодії зі службами інших країн.

ДОДАТОК N13. Розслідування авіаційних подій.

Міститься класифікація подій, загальні принципи щодо їх розслідування. Обов'язки держав щодо проведення розслідування і подання інформації про АП.

ДОДАТОК N14. Аеродроми. Викладено вимоги до характеристик аеродромів та їх обладнання.

ДОДАТОК N15. служби аеронавігаційної інформації. Викладено загальні вимоги до аеронавігаційної інформації, функції органів і вимоги до форм надання аеронавігаційної інформації.

ДОДАТОК N16. Охорона навколишнього середовища.

Том I. Авіаційний шум.

Том II. Емісія авіаційних двигунів.

ДОДАТОК N17. Безпека. Захист міжнародної ЦА від актів незаконного втручання.

ДОДАТОК N18. Безпечне перевезення небезпечних вантажів по повітряю. Дана класифікація небезпечних вантажів, їх маркування та правила перевезення.

ДОДАТОК N19 Управління безпеки польотів.

Крім міжнародних стандартів та рекомендованої практики з деяких питань аеронавігації розроблено Процедури аеронавігаційного обслуговування" PANS (Procedures for air navigation services) – це процедури, які або не досягли рівня стандартів і рекомендованої практики або надміру деталізують певні вимоги, або схильні до частих змін, і тому застосування до них порядку, встановленого щодо прийняття додатків, вважається занадто скрутним.

I.

II.

III. 4444= RAC/5c1/12/

2. Виробництво польотів ПС - 8168-OPS/3/

3. Скорочення і коди - 8400/4

4. Додаткові регіональні процедури - 7030 /4/.

З метою планомірного обладнання території районів ІКАО у аеронавігаційне відношенні для забезпечення безпеки та регулярності польотів на міжнародних повітряних сполученнях складаються аеронавігаційні плани. Принципи планування розробляються АПК, однак саме планування здійснюється з урахуванням вимог регіонального характеру. Плани, як правило, містять наступні розділи:

- загальні положення;
- аеродромна мережа та ОВС;
- мережі зв'язку і радіонавігаційних засобів;
- метеозабезпечення і забезпечення аеронавігаційною інформацією;
- пошук і порятунк.

Плани складаються на 5 регіонів:

Європа EUR

Африка та Індійський океан AFI

Південна Америка і Карибське море SAM, CAR

Близький Схід і Азія MID

Північна Атлантика, Північна Америка і Тихий океан NAT, NAM, PAC.

Плани розробляються на 5 років і змінюються в міру необхідності

ІКАО також видає:

- індекси і показники, умовні позначення
- довідники і обслуговуючі документи
- технічні довідники та керівництва
- збірники міжнародних угод
- збірники статистичних даних
- документи Асамблей, Ради і його постійних органів

- звіти та доповіді конференцій і нарад.